

ROSA REGÀS HA REUNIT ELS SEUS ÚLTIMS ARTICLES D'OPINIÓ PUBLICATS A LA PREMSA

FRANCESC MELCION

Els temps estan canviant

ANNA TOMÀS

ASSAIG

Rosa Regàs, *El valor de la protesta*.
Icària. Barcelona, 2004.

Tot sovint tenim la sensació que el temps passa massa ràpid. A mesura que ens fem grans molts voldríem poder degustar més pausadament el transcurs de les hores. Ara bé, si per casualitat ens aturem a pensar com funciona la societat, en la vida política del nostre país i de gran part del planeta, conclourem que hem de dur el rellotge a reparar, perquè poden passar hores, dies i anys sense que hi hagi cap moviment. I si finalment les agulles cobren vida, és possible que vagin endarrere en lloc d'endavant. Cada vegada més, la democràcia és més formal que real i, com passava amb el Dr. Jekyll i Mr. Hyde, si no hi fem res el vessant malèvol pot acabar per imposar-se.

HUMILIACIONS DEMOCRÀTIQUES

El valor de la protesta, recull dels articles que Rosa Regàs ha anat publicant des del 2000 a *El Correo de Bilbao*, així com en d'altres publicacions, posa damunt la taula la ignomínia i les humiliacions democràtiques viscudes en els últims anys de govern de la dreta i ens demostra que, si ens ho proposem, la política pot acabar sent, com li pertoca, un reflex dels nostres interessos. Com remarquen els títols dels tres apartats en què està dividit el llibre, és possible un altre Estat espanyol, és possible un altre món i és possible una altra vida. Si creiem en el valor de la protesta ciutadana, aviat podrem afirmar que els temps estan canviant.

Ara fa sis mesos tenia lloc a Madrid un dels més brutals atemptats

contra la dignitat humana. Davant aquests terribles fets, una abominable manipulació informativa del govern central va fer que milers de ciutadans es despertessin i sortissin al carrer per manifestar que ja en tenien prou. A través de la crònica directa i sincera de la segona legislatura del PP que teixeix Regàs amb la seva habitual prosa treballada, rica en matisos i sense escatimar l'ús de la sàtira i l'ironia, el lector s'adona que les barbaritats van ser incessants des que les dretes van tornar a guanyar les eleccions. El desastre del *Prestige*, que encara avui aboca al mar entre una i dues tones diàries de *chapapote*, el tracte incivilitzat que es dona als immigrants a Espanya, amb una llei d'estrangeria que podria figurar en els rècords d'injustícia, el transvasament de l'Ebre, la principesca boda d'Agag i Ana Aznar, l'augment del preu de l'habitatge i l'especulació immobiliària, l'adjudicació de fons a la Fundació Francisco Franco i la guerra de l'Iraq són només alguns exemples de les esfereïdores decisions preses pel PP, tot sovint emparat en una Constitució que, tot sigui dit, no van votar i que, a més, pretenien modificar perquè el poder judicial i el poder polític fossin com menys independents millor del poder *tout court*.

Després dels articles de Regàs, autora de meravelloses novel·les com ara *Azul*, *Luna lunera* i la més recent *Diari d'una àvia d'estiu*, hi ha en diverses ocasions breus escrits del periodista i escriptor Ignacio Fontes, editor del títol que ens ocupa. Regàs argumenta i interpel·la el lector i Fontes aporta dades i exposa la seva opinió, i es crea d'aquesta manera una mena de confrontació i intercanvi de parers que demostra que el diàleg ha de ser la base de qualsevol canvi polític.

Després que Aznar, Fraga, Ca-

rod-Rovira, Pujol, Trillo, Maragall, Matas, Rodríguez Zapatero i Rato, entre d'altres, desfilin per les pàgines del llibre com a protagonistes d'alguns inoblidables episodis, Regàs carrega contra els alts mandataris internacionals, en especial Bush i Sharon. De la mà de Michael Moore, l'autora ens recorda que Saddam fou amic i aliat dels EUA: "Les empreses nord-americanes AT&T, Bechtel, Caterpillar, Dow Chemical, Dupont, Kodak i IBM s'instal·laren a l'Iraq i van fer grans negocis amb Sasdam, al qual van proporcionar una extensa llista de substàncies químiques".

35.615 NENS MORTS DE CANA

Sense cap intenció de negar l'horror de l'11-S, Regàs també ens exposa que aquell fatídic dia van morir de gana 35.615 nens. Però això va passar a països pobres i cap president de cap país va enviar un missatge de condol a les famílies ni tingué lloc cap acte de solidaritat envers aquests nens. Vet aquí un terrorisme molt més cruent que tota la resta i, desgraciadament, acceptat per tots, religiosos i laics, rics i pobres, apolítics, socialistes i neoliberals. Veritats innegables com aquesta se succeeixen contínuament al llarg de les 300 pàgines d'aquest esplèndid volum, que, a més del terrorisme d'Estat, les escalades armamentistes, els paradisos fiscals i altres esperpèntics esdeveniments als quals cal parar els peus abans no sigui massa tard, ens parla també de qüestions més properes, com ara el masclisme encara imperant a la societat i les falses baixades d'impostos del PP. D'aquesta manera, passant revista a tots els infortunis amb què hem anat topant els darrers anys, l'escriptora i el seu editor, amb la màxima objectivitat possible, pretenen sensibilitzar el lector i mobilitzar-lo: "Algun dia haurem de prendre partit, saber què pensem d'una cosa i d'una altra, lluitar-hi a favor o en contra".

No importa que l'actual sistema polític no prevegi gaires vies de participació ciutadana en l'escenari polític. Sabem que si volem, ni que sigui sortint al carrer, podem fer sentir la nostra veu. Recuprem, doncs, l'autenticitat democràtica, perquè només així serà possible avançar cap a un país i un món millors.

La visita de la consciència crítica

XULIO RICARDO TRIGO

TEATRE

Friedrich Dürrenmatt, *La visita de la vella dama*.
Traducció d'Aurora Díaz Plaja i F. Ulsamer.
PROA. Barcelona, 2004.

Tot just quan ens arriben notícies de la transformació en centre d'estudis i biblioteca de la casa que havia estat de l'autor fins al 1990, Proa reedita amb encert una antiga traducció de *La visita de la vella dama*, de Friedrich Dürrenmatt. Feta l'any 1962 per Aurora Díaz Plaja i F. Ulsamer, i revisada per Marta Pons, la versió ha resistit el pas del temps i ens enfronta amb cruesa a una de les creacions més impactants de l'escriptor suís de llengua alemanya.

Situem l'acció: una dona ja gran torna al seu poble natal després de molts anys. Els habitants de l'indret l'esperen amb ansietat i pensen que amb la seva riquesa els ajudarà a paliar els problemes, però la vella dama té altres intencions. Estructurada en tres actes i amb un esquema clàssic, aquesta obra teatral va assolir un gran prestigi a partir de la seva publi-

catió el 1956, potser perquè en parlar del poder i de les conseqüències del seu exercici parlava també de l'arbitrarietat de la justícia, una assignatura sempre pendent a la segona meitat del segle XX.

En un pròleg aclaridor, Àlex Broch reivindica l'obra de Dürrenmatt com a far del teatre centre-europeu i es fa ressò de l'oblit en què han caigut noms cabdals de la dramaturgia contemporània com ara Max Frisch i el mateix Dürrenmatt. I és

BARBARA KLEMM / ARXIU

FRIEDRICH DÜRRENMATT

que no deixa de sorprendre'ns la manca de memòria en què es va instal·lant la literatura actual. Una lectura de *La visita de la vella dama* ens proporciona ara, a les primeries del segle XXI, el plaer de reconèixer en les seves propostes una crítica ferotge a la societat que vivim, la qual cosa accentua la importància de l'autor, per la permanència dels sentits en la seva obra teatral.

L'actitud de Clara Zachanassian, la vella dama, no queda gaire lluny d'altres personatges poderosos de la nostra època, tot i que també s'ha de fer esment de l'escassa altura moral que traspuen els habitants de Gullen, la petita ciutat centre-europea on té lloc l'acció. Al fons d'aquesta escena podem sentir com fan aigües els valors burgesos, qüestionats sobretot per la seva arbitrarietat i molt ben representats per Dürrenmatt, que sap introduir la sempre efectiva ironia del grotesc per fer creïble una situació excessiva si l'haguéssim de veure des del punt de vista del realisme.

Al capdavant, *La visita de la vella dama*, a més de la reivindicació necessària de l'obra de Dürrenmatt, ens aporta la memòria d'aquell teatre que va omplir bona part de les cartelleres durant els 60 i 70, quan la crítica encara es veia com un exercici capaç de millorar les coses. Sens dubte no és bo tornar al passat, però sí que ens hauríem de plantejar la construcció d'una certa consciència social capaç d'enfrontar-se a la consciència política. I en això, tant l'obra de Dürrenmatt com la dels seus contemporanis ens poden ser de gran ajuda.